

оскільки він зарані може дібрати до кожного поняття відповідний йому приклад зі спеціальних дисциплін або виробництва.

Проводячи роботу з встановлення міжпредметних зв'язків фізики із загальнотехнічними і спеціальними дисциплінами, не можна, однак, забувати, що фізика у першу чергу загальноосвітня дисципліна. Тому необхідне точне дозування навчального часу і матеріалу, що сприяє професійній підготовці студентів. Тому для визначення доцільності використання матеріалу професійної спрямованості слід керуватися наступними критеріями: наведення професійно-спрямованого прикладу економить час на пояснення навчального матеріалу; даний приклад сприятиме підвищенню якості знань студентів; набір прикладів, що застосовуватимуться на занятті, не переважуватиме студентів надмірною кількістю інформації.

Висновок. Реалізація політехнічного принципу в освіті – одне із ключових завдань при викладанні фізики. Особливого значення він набуває при вивченні фізики у технічному вищому навчальному закладі, де більшість загальнотехнічних і спеціальних дисциплін спираються на знання з фізики. Тому встановлення міжпредметних зв'язків є одним із основних завдань на заняттях з фізики. Користуючись наведеними в статті рекомендаціями, викладач фізики має можливість впровадити у навчальну діяльність зв'язки, які реалізовуватимуть професійну спрямованість навчання фізики.

Перспективи подальших пошуків у напрямку дослідження. В подальшому планується дослідження викладання фізики у вищому навчальному закладі I-II рівня акредитації гірничорудного спрямування та розробка методичних рекомендацій і дидактичних матеріалів для реалізації професійної спрямованості при викладанні фізики у таких ВНЗ.

Список використаних джерел:

1. Богданов І.Т. Методична система формування фізико-технічних знань у процесі фахової підготовки майбутніх учителів фізики : [монографія] / І.Т. Богданов. – Донецьк : Юго-Восток, 2009. – 272 с.
2. Глазунов А.Т. Политехническое образование и профориентация учащихся в процессе преподавания физики в средней школе / Глазунов А.Т., Дик Ю.И., Игошев Б.М. и др. ; под ред. Глазунова А.Т., Фабриканта В.А. – М. : Просвещение, 1985. – 159 с.
3. Горбовська О.В. Методичні основи вдосконалення процесу викладання фізико-математичних дисциплін / О.В. Горбовська, О.А. Дубасенок // Нові технології навчання : наук.-метод. зб. / ред. кол.: Б.І. Холод (гол. ред.), О.Я. Савченко,

О.І. Ляшенко, А.М. Федяєва та ін. – К. : НМЦВО, 2000. – Вип. 27. – 256 с.

4. Кабардин О.Ф. Внеурочная работа по физике / Кабардин О.Ф., Браверман Э.М., Глушенко Г.Р. и др. ; под ред. Кабардина О.Ф. – М. : Просвещение, 1983. – С. 124-131.
5. Мисечко О.Є. Шляхи підвищення ефективності сучасної лекції / О.Є. Мисечко // Нові технології навчання : наук.-метод. зб. / кол. авт. – К. : Наук.-метод. центр вищої освіти, 2004. – Вип. 36. – С. 262-272.
6. Оришин Ю.М. Про принципи побудови нової технології навчання фізики / Ю.М. Оришин // Нові технології навчання : наук.-метод. зб. / Ред. кол.: Б.І. Холод (гол. ред.), О.Я. Савченко, О.І. Ляшенко, А.М. Федяєва та ін. – К. : НМЦВО, 2000. – Вип. 27. – С. 159-166.
7. Пинский А.А. Методика преподавания физики в средних специальных учебных заведениях : учеб.-метод. пособие для средних специальных учебных заведений / Пинский А.А., Граковский Г.Ю., Дик Ю.И. и др. ; под ред. Пинского А.А., Самойленко П.И. – М. : Высшая школа, 1986. – 198 с. : ил.
8. Тульчинский М.Е. Сборник качественных задач по физике : пособие для учителя / М.Е. Тульчинский. – 3-е изд., исправл. – М. : Просвещение, 1965. – 236 с.

І. Т. Богданов

Berdianskii gosudarstvennyi pedagogicheskii universitet

МЕЖПРЕДМЕТНЫЕ СВЯЗИ ФИЗИКИ И СПЕЦИАЛЬНЫХ ТЕХНИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ I-II УРОВНЯ АККРЕДИТАЦИИ

В статье обоснована и определены основные пути установления и реализации межпредметных связей физики и специальных технических дисциплин в процессе подготовки младших специалистов в высших учебных заведениях I-II уровней аккредитации.

Ключевые слова: межпредметные связи, специальные технические дисциплины, принципы обучения.

I. T. Bogdanov

Berdiansk State Pedagogical University

INTERSUBJECT CONNECTIONS PHYSICS AND SPECIAL TECHNICAL DISCIPLINES IN HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS OF THE I-II LEVEL OF ACCREDITATION

The main ways of becoming and realization of intersubject connections of physics and special technical disciplines in the process of young specialists' training in higher educational establishments of the I-II level of accreditation have been graduated and defined in the article.

Key words: intersubject connections, special technical disciplines, principle of teaching.

Отримано: 5.10.2014

УДК 373.5.16:53

Ю. М. Галатюк

Рівненський державний гуманітарний університет

e-mail: halatyuk@ukr.net

ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО КОМПОНЕНТА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТЬОГО УЧИТЕЛЯ ФІЗИКИ

У статті розглянуті теоретичні та методичні аспекти фахової підготовки майбутніх учителів фізики, методологія і технологія формування професійної компетентності студентів у процесі вивчення спеціальних дисциплін у вищому навчальному закладі. Показано, що одним із основних умінь, які лежать в основі творчого компонента професійної компетентності учителя фізики, є моделювання навчально-пізнавальної діяльності. Методологічну основу розвитку професійної компетентності складають педагогічне моделювання та теорія навчальної діяльності. Такий підхід ґрунтується на представленні навчальної діяльності як системи в певній декомпозиції. Відповідно педагогічне моделювання творчої пізнавальної діяльності включає моделювання суб'єкта діяльності, засобів проблемно-змістового забезпечення, процедури діяльності, продукту діяльності, зовнішніх умов діяльності. Моделювання навчальної діяльності включає три рівні: концептуальний, технологічний і рівень педагогічної реалізації. Модель, яка відображає діяльність, у певній її декомпозиції, є одночасно засобом дослідження і результатом проектування.

Ключові слова: професійна компетентність, творчість, педагогічне моделювання, технологічна система.

Постановка проблеми. Компетентнісний підхід у підготовці майбутнього вчителя фізики реалізується завдяки формуванню професійної компетентності як інтегральної якості особистості, що виражає здатність творчо реалізувати знання і вміння, постійно підвищувати власний професійний рівень, орієнтуючись у безперервному, варіативному потоці нової інформації.

У теоретичному сенсі професійна компетентність є психолого-дидактичною категорією, яка визначає ієрар-

хічну систему, до складу якої входять такі компоненти: мотиваційно-ціннісний, інформаційно-комунікативний, організаційно-рефлексивний, операційно-діяльнісний, когнітивний та **творчий**. Останній ще називають продуктивним компонентом або компетентнісним досвідом [3]. Цей компонент є пріоритетним у зазначеній ієрархії. Він вимагає високого рівня розвитку усіх інших компонентів і є предметом, засобом і продуктом творчої професійної діяльності, що є дуже важливим у контексті формування творчого вчителя.

У будь-якій професійній діяльності виділяють принаймні три рівні її реалізації: нормативно-репродуктивний, адаптивно-перетворюючий, творчо-пошуковий. Якщо перших два рівні передбачають відтворення раніше засвоєних нормативних моделей професійної діяльності або їх використання як орієнтувальної основи, то третій рівень характеризується відходом від шаблонів і стереотипів, пошуком нових ефективних моделей діяльності.

Результати моніторингу професійної діяльності вчителів, а також аналіз науково-дослідних фактів щодо рівня педагогічної майстерності [2; 5] підтверджують домінування нормативно-репродуктивної та адаптивно-перетворюючої форм її прояву. Це свідчить про недостатній рівень розвитку творчого компонента професійної компетентності учителів, що *суперечить* об'єктивно існуючим вимогам до організації компетентнісно зорієнтованого навчально-виховного процесу в сучасній школі.

Отже, **проблема** формування компетентнісного досвіду творчої професійної діяльності учителів фізики є актуальною та об'єктивно обумовленою і потребує свого вирішення як у методологічному, так і у технологічному аспектах.

Аналіз наукових досліджень з вирішення зазначеної проблеми. Проблема формування творчого вчителя – не нова. Вона завжди була в центрі уваги вітчизняних педагогів. Наприклад Г. Ващенко, вважав, що пасивний, нетворчий, байдужий, учитель не зможе організувати справжньої активної роботи учнів: «це буде хаос і анархія, а не активність», – зауважував він [1, с.96]. Наголошуючи на важливості впровадження активних методів навчання, без яких неможливе формування творчої особистості, зокрема дослідницького методу, він писав: «Учитель без інтересу до наукових дослідів не може підтримувати таких інтересів у дітей, не зможе він керувати і їхньою дослідною роботою» [1, с.329]. На актуальності проблеми творчого учителя також наголошував В. Сухомлинський та ін.

З результатів аналізу літературних джерел [1; 4; 5] випливає, що фахова підготовка спеціалістів має бути спрямована не лише на засвоєння нормативних схем професійної діяльності з метою подальшого їх застосування у конкретних ситуаціях із урахуванням чи без урахування їхньої специфіки, а на формування творчого бажання і вміння створювати власні оригінальні підходи до виконання професійних завдань. Мова йде про формування професійного мислення, під яким, насамперед, розуміють інтелектуальну діяльність щодо розв'язування професійних задач. Вміння ставити завдання і творчо їх розв'язувати є одним із основних критеріїв високого рівня професійної компетентності.

Процес розвитку компетентнісного досвіду творчої професійної діяльності майбутнього учителя фізики розпочинається під час навчання у виші. Його результат є важливим чинником, який визначає подальшу акмеологічну стратегію формування професійної компетентності.

Мета цієї статті полягає у висвітленні результатів дослідження окремих методологічних і технологічних аспектів розвитку продуктивного (творчого) компонента професійної компетентності студентів – майбутніх учителів фізики на основі практичного досвіду організації навчального процесу у Рівненському державному гуманітарному університеті.

Виклад основного матеріалу. Результати аналізу наукових джерел [4] засвідчують, що одним із продуктивних напрямків вирішення проблеми професійної підготовки спеціалістів у вищих навчальних закладах освіти є акмеологічний підхід. Акмеологія (від грецького слова акме – вища точка, зрілість, розквіт) – це порівняно нова міждисциплінарна галузь у системі знань наук про людину, яка досліджує закономірності розвитку особистості, досягнення нею вершин професійної майстерності. Шляхи і засоби формування професійної спрямованості, стимулювання здобуття професійної компетентності, розвиток здібностей до професійної діяльності – це основні проблеми акмеології. Акмеологічна стратегія навчання, вдосконалення, корекції і самореорганізації професійної діяльності будується на основі попереднього виявлення і розробки моделей діяльності, застосування принципу акмеології творчої діяльності фахівця.

Реалізація акмеологічної стратегії у підготовці фахівця здійснюється через розробку і впровадження відповідних акмеологічних технологій професійного навчання. Під акмеологічною технологією професійного навчання розуміють сукупність науково обґрунтованих і перевірених на практиці методів, форм і засобів, за допомогою яких викладач розв'язує акмеологічні завдання, насамперед засвоєння студентами певного виду професійної діяльності на найвищому рівні [4, с.196].

У чому полягає специфіка педагогічної творчості? Насамперед у спрямованості на вдосконалення існуючих та створення нових форм, методів і засобів педагогічної діяльності, у моделюванні педагогічних ситуацій, у здатності бачити, відчувати суперечності навчально-виховного процесу і в орієнтації на пошук найефективніших способів їх вирішення, у таких механізмах активізації педагогічної активності, як розвинута увага, інтуїція, фантазія тощо.

З висказаного слідує, що одним із фундаментальних професійних умінь, яким має володіти майбутній вчитель середньої школи, а також викладач вищого навчального закладу, є вміння моделювати пізнавальну діяльність учнів і відповідну власну навчальну діяльність.

У широкому аспекті педагогічне моделювання потрібно розглядати як засіб реалізації акмеологічної стратегії фахової підготовки в сучасному вищому навчальному закладі. Адже в основі акмеологічної підготовки майбутнього вчителя фізики лежить «проекування студентом під керівництвом викладача теоретичної і експериментальної моделі його наступної діяльності як вчителя фізики» [4, с.244].

У вузькому розумінні педагогічне моделювання – це вміння творчо організовувати навчальний процес з предмету, а точніше пізнавальну діяльність школярів чи студентів у всіх її проявах.

Організація навчальної діяльності, поєднання різних її видів у контексті окремого заняття вимагає від вчителя фізики належної теоретичної підготовки і неабияких творчих зусиль. Однак практика засвідчує, що формування ефективного педагогічного досвіду є складним системним процесом, і як показує аналіз його генезису, він може формуватися або стихійно і неалгоритмізовано, або цілеспрямовано, на основі відповідних технологій.

Підготовка вчителів фізики у Рівненському державному гуманітарному університеті здійснюється шляхом поєднання сукупності акмеологічних технологій спрямованих на формування професійних знань і умінь щодо організації різних видів навчальної діяльності, постановки навчального фізичного експерименту, розв'язування фізичних задач, використання новітніх інформаційних технологій та сучасних технічних засобів навчання, психологічно-методичного забезпечення уроку.

Як показують результати проведеного нами дослідження, досить ефективним методичним прийомом, який дозволяє активізувати навчальну діяльність студентів і сприяє розвитку їхнього творчого потенціалу, є систематичне залучення їх до моделювання педагогічних ситуацій шляхом виконання творчих педагогічних завдань. Для цього, крім лекційних і практичних занять з методики навчання фізики та лабораторного практикуму з навчального фізичного експерименту, який складається з десяти модулів, введені спецкурси «Практикум з розв'язування нестандартних фізичних задач», «Основи науково-педагогічних досліджень», «Інноваційні форми і методи організації дослідницької роботи учнів з фізики».

Програма спецкурсу «Основи науково-педагогічних досліджень» передбачає методологічну підготовку студентів до творчої, пошукової діяльності, ознайомлення з теоретичними і емпіричними методами педагогічного дослідження, такими як педагогічне моделювання, ідеалізація, формалізація, системний підхід, історичний аналіз, діяльнісний підхід тощо.

Окремо слід зупинитися на методологічному аспекті педагогічного моделювання. Метод моделювання є одним із основних методів наукового пізнання. Набувши статусу загальнонаукової категорії, моделювання успішно застосовується в усіх сферах наукової і не лише наукової діяльності. Мисленні (ідеальні) моделі є основою теоретичного мислення.

У даному контексті педагогічні моделі є основою професійного мислення вчителя. Будучи представлені матері-

алізованими засобами (вербальними, графічними, технічними), вони є орієнтувальною основою професійної діяльності. Варто відмітити, що модель виконує не тільки евристичну, але і прогностичну функцію, що в даному випадку дуже важливо. Модель може бути як вторинною стосовно модельованої системи (для позначення якої в цьому випадку використовуються також терміни «прототип» і «оригінал»), так і первинною стосовно неї.

У якості первинних моделей щодо об'єктів, які моделюються, виступають проекти, розпорядження, прогнози і т. ін. Виходячи з цього, можна стверджувати, що моделювання – один з основних засобів, які використовує педагог-дослідник, творчий вчитель, прогнозуючи, передбачаючи, проектуючи навчальний процес в цілому чи окремі його фрагменти.

Таким чином, спецкурс «Основи науково-педагогічних досліджень» виконує відповідну пропедевтичну функцію відносно наступного спецкурсу «Інноваційні форми і методи організації творчої діяльності учнів з фізики».

На лекційних заняттях з даного спецкурсу студенти знайомляться з теоретичними засадами організації творчої пізнавальної діяльності на основі системно-структурного аналізу, з основними етапами та технологічними інваріантами.

Перший етап – це моделювання фрагмента творчої навчальної діяльності на основі її системно-структурного аналізу. Цей етап має на меті засвоєння студентами технологій проектування різних фрагментів творчої навчальної діяльності, виходячи з парадигми, що організація будь-якого виду навчальної діяльності може бути технологізованою, тобто являти собою певну технологічну систему, яка включає в себе систему дидактичних цілей організації даного виду навчальної діяльності; систему дидактичних вимог, дотримання яких забезпечує досягнення системи цілей; систему засобів організації навчальної діяльності, до складу якої входять система засобів проблемно-змістового забезпечення, засобів керування діяльністю, засобів забезпечення зворотного зв'язку (засобів контролю); а також методичні вказівки щодо їх застосування.

Такий підхід ґрунтується на представленні навчальної діяльності як системи, з певною структурою основних компонентів. Модель, яка відображає діяльність, у певній її декомпозиції є одночасно засобом дослідження і результатом проектування.

Педагогічне моделювання творчої пізнавальної діяльності включає моделювання суб'єкта діяльності, засобів проблемно-змістового забезпечення, процедури діяльності, продукту діяльності, умов діяльності.

Моделювання навчальної діяльності ми розглядаємо як багаторівневий процес, виділяючи при цьому три рівні: концептуальний, технологічний та рівень педагогічної реалізації [2].

На концептуальному рівні розробляється ідеальна модель навчальної діяльності як система. Визначаються її компоненти і взаємозв'язки між ними. Формуються основні дидактичні принципи організації діяльності та психологічні механізми її здійснення, а також аналізуються методологічні і кібернетичні аспекти. Як правило, цей рівень моделювання розглядається на лекційних заняттях, де узагальнена модель навчальної діяльності подається студентам у готовому вигляді.

На технологічному рівні визначаються засоби, методи і прийоми реалізації діяльності. Конкретизуються компоненти діяльності: модель суб'єкта, засоби, процедура, умови.

Рівень педагогічної реалізації передбачає розробку проекту на рівні сценарію. Останній конкретно описує дії суб'єктів навчального процесу на кожному етапі діяльності.

Моделювання навчальної діяльності на технологічному рівні і на рівні педагогічної реалізації відпрацьовується студентами на практичних заняттях та під час проходження педагогічної практики.

Необхідно зауважити, що проект, виконаний на найвищому рівні узагальнення (концептуальному рівні), є орієнтувальною основою, своєрідним технологічним інваріантом для проектування на нижчому (технологічному) рівні, а проект технологічного рівня слугує орієнтувальною основою для розробки конкретного сценарію діяльності.

Матеріалізованим відображенням результату педагогічного моделювання на технологічному рівні є дидактичний модуль творчої навчально-пізнавальної діяльності, який складається з окремих блоків: блок цілепокладання і мотивації, блок проблемно-змістового забезпечення, блок навчаючого впливу або керування діяльністю, інформаційний блок, блок контролю.

Важливим етапом у формуванні компетентнісного досвіду майбутніх вчителів є практична реалізація моделей, розроблених на рівні сценарію. Це здійснюється під час педагогічної практики, а також на практичних заняттях шляхом застосування технології ігрового навчання. Технологія ігрового навчання ґрунтується на ігровому навчанні та діловій навчальній грі. Нагадаємо, що ділова гра – це форма відтворення предметного і соціального змісту професійної діяльності, моделювання системи відношень, характерних для даного виду практики. Проведення ділової гри становить собою розгортання особливого (ігрової) діяльності учасників на імітаційній моделі, що відтворює умови та динаміку конкретного виробництва [4, с.224]. Шляхом ділової навчальної гри здійснюється тестування педагогічної моделі на її придатність щодо практичної реалізації. Як правило, практика вносить свої корективи в розроблений педагогічний проект, збагачуючи при цьому поки що незначний педагогічний досвід майбутнього вчителя.

Висновки. Результати, проведеного нами дослідження, свідчать, що описана вище технологія залучення студентів до творчої діяльності на основі педагогічного моделювання, акмеологічного, діяльнісного та системного підходів до організації навчального процесу сприяє формуванню творчого компонента професійної компетентності майбутніх учителів фізики. Підвищується чутливість студентів до протиріч педагогічного процесу, з'являється прагнення їх вирішити не шляхом застосування готових моделей і рецептів, а шляхом власного педагогічного пошуку.

Варто зазначити, що важливим аспектом розглянутої проблеми є розробка і впровадження в навчальний процес суміжних навчальних курсів, об'єднаних єдиною акмеологічною стратегією формування творчого фахівця, системи акмеологічних навчальних технологій, що, власне, і є предметом подальшого дослідження в цьому напрямку.

Список використаних джерел:

1. Ващенко Г. Загальні методи навчання : підручник для педагогів / Григорій Ващенко. – К. : Українська Видавнича Спілка, 1997. – 441 с.
2. Галатюк Ю.М. Технологія моделювання творчої навчальної діяльності як засіб фахової підготовки вчителя фізики / Ю.М. Галатюк // Наукові записки. – Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2001. – Вип. 32. – Ч. I. – С. 79-83.
3. Галатюк М.Ю. Модель навчально-пізнавальної компетентності у контексті вивчення природничих предметів / М.Ю. Галатюк // Наукові записки. – Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2011. – Вип. 98. – С. 21-26.
4. Іваницький О.І. Сучасні технології навчання фізики в середній школі : монографія / О.І. Іваницький. – Запоріжжя : Прем'єр, 2001. – 266 с.
5. Колесник А.Г. Природа педагогічної майстерності та умови її становлення / А.Г. Колесник // Проблеми науково-технічної творчості молоді : Наукові записки Ніжинського державного педагогічного інституту. – Ніжин : НДПІ, 1998. – С. 17-20.

Ю. М. Галатюк

Ровенский государственный гуманитарный университет

ТЕХНОЛОГИЯ ФОРМИРОВАНИЯ ТВОРЧЕСКОГО КОМПОНЕНТА ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ ФИЗИКИ

В статье рассматриваются теоретические и методические аспекты профессиональной подготовки будущих учителей физики, методология и технология формирования профессиональной компетентности студентов в процессе изучения специальных дисциплин в высшем учебном заведении. Показано, что одним из основных умений, лежащих в основе творческого компонента профессиональной компетентности учителя физики, является моделирование познавательной деятель-

ности учащихся. Методологическую основу развития профессиональной компетентности составляют педагогическое моделирование и теория учебной деятельности. Такой подход основывается на системном представлении учебной деятельности. Педагогическое моделирование творческой познавательной деятельности включает моделирование субъекта деятельности, проблемного обеспечения содержания, процедуры деятельности, продукта деятельности, условий деятельности. Моделирование учебной деятельности включает три уровня: концептуальный, технологический и уровень педагогической реализации. Модель, отражающая деятельность в определенной ее декомпозиции, является одновременно средством исследования и результатом проектирования.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, творчество, педагогическое моделирование, технологическая система.

Y. M. Halatyuk

Rivne State Humanitarian University

THE TECHNOLOGY OF FORMATION OF THE CREATIVE COMPONENT OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF THE FUTURE TEACHER OF PHYSICS

The article examines the theoretical and methodological aspects of the training of future teachers of Physics, methodology

and technology of the students' professional competence in the process of studying special subjects in the higher educational establishments. Modelling of educational- cognitive activity has been shown as one of the basic skills that underlie the creative component of the teacher's professional competence. Methodological basis of the professional competence's development has been made of pedagogical modelling and the theory of learning activity. This approach has been based on the educational activity's representation as a system in its certain decomposition. Thus, pedagogical modelling of the creative cognitive activity includes modelling of the activity's subject and means of problematic semantic providing, the activity's procedure, product and external conditions. The educational activity's modelling includes three levels: conceptual, technological and pedagogical realization's level. The model reflecting the activity in its certain decomposition is both the means of exploration and the result of planning.

Key words: professional competence, creativity, pedagogical modelling, technological system.

Отримано: 4.04.2014

УДК 378.146

С. И. Десненко

Забайкальский государственный университет

e-mail: desnenkochita@rambler.ru

СИСТЕМА ОЦЕНОЧНЫХ СРЕДСТВ СФОРМИРОВАННОСТИ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ ФИЗИКИ ПРИ ИЗУЧЕНИИ МЕТОДИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН

Описывается система оценочных средств сформированности профессиональных компетенций будущего учителя физики при изучении методических дисциплин. Характеризуется содержание данной системы через следующие элементы: 1) контрольно-измерительные материалы (КИМ) различного вида: методические, методологические, исследовательские; 2) традиционные и инновационные формы аттестации, используемые для оценивания компонентов компетенций; 3) критерии и показатели сформированности профессиональных компетенций. Рассматривается структура данной системы через составляющие: оценочные средства для предварительного контроля, оценочные средства для текущего контроля, оценочные средства для рубежного контроля, оценочные средства для итогового контроля. Показываются возможности реализации системы оценочных средств сформированности профессиональных компетенций будущего учителя физики при изучении нормативной дисциплины «Методика обучения и воспитания (по профилю подготовки, физика)».

Ключевые слова. Оценочные средства, профессиональные компетенции, будущий учитель физики

Постановка проблемы. Концепция модернизации российского образования до 2020 г. вновь актуализирует проблему подготовки педагогических кадров, так как объективные потребности развития российской системы образования требуют учителей, способных реализовать современные подходы в организации учебного процесса. Это ставит перед системой высшего педагогического образования задачу подготовки учителя нового типа, педагога-исследователя, педагога-новатора, готового к успешному осуществлению педагогической деятельности в современной постоянно развивающейся школе [2]. Реализация данной задачи возможна, в том числе, при условии введения в образовательный процесс вуза стандартов нового поколения.

В настоящее время в России подготовка будущего учителя физики осуществляется посредством стандарта, в основе которого лежит реализация компетентностного подхода. Это привело к уточнению цели подготовки будущего учителя физики при изучении методических дисциплин – содействии развитию профессиональных компетенций. В соответствии с Федеральным государственным образовательным стандартом высшего профессионального образования (ФГОС ВПО) по направлению «Педагогическое образование» при изучении методических дисциплин, в частности нормативной дисциплины «Методика обучения и воспитания (по профилю подготовки, физика)», формируются следующие профессиональные компетенции:

ПК-1. Способен реализовывать учебные программы базовых и элективных курсов в различных образовательных учреждениях.

ПК-2. Готов применять современные методики и технологии, в том числе и информационные, для обеспечения качества учебно-воспитательного процесса на конкретной

образовательной ступени конкретного образовательного учреждения.

ПК-3. Способен применять современные методы диагностирования достижений обучающихся и воспитанников, осуществлять педагогическое сопровождение процессов социализации и профессионального самоопределения обучающихся, подготовки их к сознательному выбору профессии.

ПК-6. Способен организовывать сотрудничество обучающихся и воспитанников.

ПК-7. Готов к обеспечению охраны жизни и здоровья обучающихся в учебно-воспитательном процессе и внеурочной деятельности [9].

Ориентация при подготовке будущего учителя физики на формирование компетенций актуализировало проблему создания системы оценочных средств сформированности профессиональных компетенций будущего учителя физики при изучении методических дисциплин. При создании данной системы будем учитывать, что «... в основе менеджмента качества подготовки специалистов должна быть деятельность по применению предметных и профессиональных компетенций в смоделированных и реальных профессиональных условиях (эта деятельность и является средством выявления степени приобретенных индивидом компетенций, т.е. показателем достижения прогнозируемых результатов обучения)» [1, 9].

Анализ актуальных исследований. Оценку сформированности компетенции целесообразно осуществлять, исходя из ее структурных компонентов. В этом случае следует по каждому из компонентов компетенции определить критерии и формы оценки. Как показал анализ литературы, большинство авторов в структуре компетенции выделяют две составляющие: когнитивную и личностную